

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата економічних наук, доцента,
доцента кафедри менеджменту, маркетингу та публічного адміністрування
Закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»
Бірюкова Єгора Ігоровича
на дисертаційну роботу Єрмакова Максима Анатолійовича
на тему: «Механізм управління корпоративною соціальною
відповідальністю підприємства в контексті сталого розвитку»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 073 Менеджмент**

Актуальність обраної теми дослідження

У сучасних умовах корпоративна соціальна відповідальність дедалі більше розглядається не лише як елемент корпоративної етики, а як стратегічний інструмент управління, що забезпечує довгострокову конкурентоспроможність і стійкість підприємств. Особливої значущості набуває проблема формування дієвого механізму управління корпоративною соціальною відповідальністю, який би поєднував економічні, соціальні та екологічні цілі діяльності підприємств і був інтегрований у систему управління підприємством. Недостатня розробленість прикладних аспектів управління корпоративною соціальною відповідальністю, фрагментарність існуючих підходів та обмеженість методичного інструментарію оцінювання її результативності у контексті сталого розвитку зумовлюють потребу в подальших наукових дослідженнях у цій сфері.

Крім того, актуальність дослідження підсилюється необхідністю адаптації міжнародних підходів і стандартів корпоративної соціальної відповідальності до національних умов функціонування підприємств, з урахуванням галузевої специфіки та сучасних викликів соціально-економічного розвитку. У цьому контексті розроблення науково обґрунтованого механізму управління корпоративною соціальною відповідальністю підприємства в контексті сталого розвитку є своєчасним, теоретично та практично значущим завданням, що відповідає пріоритетам розвитку науки управління та потребам реального сектору економіки.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота Єрмакова Максима Анатолійовича виконана відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт Закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» та є складовою таких науково-дослідних тем: «Підвищення ефективності управлінської структури економічних систем на різних рівнях функціонування» (ДР № 0118U001589); «Стратегічне управління підприємствами на засадах концепції сталого розвитку» (ДР № 0125U001865).

Положення та результати дисертації використовувались під час реалізації зазначених тем, що засвідчує зв'язок роботи з актуальними науковими напрямками університету.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи дає підстави зробити висновок, що наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані автором, характеризуються достатнім рівнем обґрунтованості та достовірності. Отримані результати ґрунтуються на опрацюванні значного масиву теоретичних джерел, узагальненні сучасних наукових підходів, а також на матеріалах власних емпіричних досліджень автора, присвячених проблематиці управління корпоративною соціальною відповідальністю підприємства в контексті сталого розвитку.

Мета дисертації визначена як розвиток теоретичних засад, розробка науково-методичних підходів та обґрунтування практичних рекомендацій щодо удосконалення управління корпоративною соціальною відповідальністю підприємства в контексті сталого розвитку, а визначені об'єкт і предмет відповідають вимогам, що висуваються до наукових праць відповідного рівня. Дисертаційна робота є цілісним і логічно вибудованим дослідженням, у якому послідовно розкрито теоретичні та прикладні аспекти формування та реалізації механізму управління корпоративною соціальною відповідальністю підприємства в контексті сталого розвитку.

Теоретичну основу дисертації становлять наукові праці з проблематики змісту, специфіки, значення, місця корпоративної соціальної відповідальності підприємств, зокрема з врахуванням умов сталого розвитку.

Методична база дисертації охоплює загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема методи узагальнення та системного аналізу, методи порівняння та динамічного ряду, графоаналітичні, групування та логічного узагальнення, спостереження та систематизації тощо.

Обґрунтованість наукових результатів і рекомендацій, запропонованих у дисертації, підтверджується їх апробацією під час обговорення на науково-практичних конференціях, а також оприлюдненням основних положень роботи у фахових наукових виданнях.

Структура і зміст дисертаційної роботи.

Відповідність дисертаційної роботи встановленим вимогам

Ґрунтовний аналіз дисертаційної роботи Єрмакова Максима Анатолійовича показав, що її структура і зміст відповідають встановленим вимогам. Дисертація містить анотацію, вступ, три розділи основного змісту, висновки, список використаних джерел та додатки. Основний зміст дисертаційної роботи викладено на 254 сторінках. Робота містить 41 таблицю та

53 рисунки, список використаних джерел зі 367 найменувань розміщено на 37 сторінках, 12 додатків – на 71 сторінці.

У роботі послідовно висвітлено теоретичні, методичні й прикладні засади управління корпоративною соціальною відповідальністю підприємства в контексті сталого розвитку. Висновки, викладені в дисертації, є змістовними, аргументованими та відповідають поставленим завданням. Робота має чітку логіку, відзначається послідовністю викладення матеріалу і самостійністю наукового пошуку здобувача. Представлені в дисертації пропозиції апробовані й мають підтвердження практичного використання.

Наукова новизна одержаних результатів

Слід зазначити, що у дисертаційній роботі наукова новизна дослідження є належним чином обґрунтованою та конкретизованою за рівнями «удосконалено» та «дістали подальшого розвитку». У роботі удосконалено механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю підприємства в контексті сталого розвитку (п. 3.1., С. 177–201); методичний підхід до оцінювання пріоритетності напрямів корпоративної соціальної відповідальності підприємства (п. 3.2, С. 201–225); систему оцінювання рівня розвитку корпоративної соціальної відповідальності підприємства на основі розрахунку інтегрального показника (п. 3.3, С. 225–246). Крім того, набули подальшого розвитку: понятійно-категорійний апарат дослідження (п. 1.2, С. 46–62); науковий підхід до збору та оцінювання емпіричної інформації щодо корпоративної соціальної відповідальності підприємств (п. 2.2, С. 124–162); класифікація чинників формування та розвитку корпоративної соціальної відповідальності підприємства (п. 1.3, С. 62–86); інструментарій оцінювання чинників впливу на формування та розвиток корпоративної соціальної відповідальності підприємств (п. 2.3, С. 162–173).

Практичне значення результатів дослідження

Практичне значення результатів дослідження Єрмакова Максима Анатолійовича полягає у розробці науково-методичних підходів та обґрунтуванні практичних рекомендацій щодо удосконалення управління корпоративною соціальною відповідальністю підприємства в контексті сталого розвитку.

Результати проведеного дослідження знайшли своє практичне застосування в діяльності ФГ «Журавушка» (довідка від 24.06.2025 р.) та ТОВ «Кернел-трейд» (акт впровадження від 23.09.2025 р.).

Окремі науково-методичні положення та рекомендації використані в освітньому процесі Закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» (акт впровадження № 02/0157-А від 09.09.2025 р.).

Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Основні результати дисертаційної роботи Єрмакова Максима Анатолійовича знайшли своє відображення у 18 наукових публікаціях, зокрема: одна стаття у періодичному науковому виданні, проіндексованому у базі Web of Science Core Collection; вісім статей у наукових фахових виданнях України категорії «Б», в т.ч. дві статті, у яких кількість співавторів (разом із здобувачем) більше двох осіб; дев'ять публікацій у виданнях апробаційного характеру. Таким чином, уточнена і деталізована кількість публікацій становить 17. Загальний обсяг публікацій складає 8,03 авторських аркушів, внесок, що належать автору, становить 5,16 авторських аркушів.

Таке представлення результатів відповідає вимогам п. 8,9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 № 44 (із змінами від 19.05.2023 № 502), щодо кількості, рівня та форми наукових публікацій.

Дотримання норм академічної доброчесності

На підставі аналізу змісту дисертаційної роботи та супровідних матеріалів Єрмакова Максима Анатолійовича не виявлено фактів порушення норм академічної доброчесності.

Дисертант дотримався вимог законодавства щодо авторського права, належно оформив використані джерела та вказав повні бібліографічні посилання. У тексті роботи чітко визначено особистий внесок у наукові публікації, підготовлені у співавторстві. Ознак академічного плагіату або порушення етичних стандартів у роботі не встановлено.

Висновки та пропозиції, що можуть слугувати підґрунтям дискусії під час захисту дисертації

1. Доцільно було б виділити механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю підприємства в контексті сталого розвитку управління як «вперше» у сформульованій науковій новизні.

2. Сформований у роботі авторський рейтинг компаній за рівнем прозорості та масштабності впровадження стратегій корпоративної соціальної відповідальності є методично цікавим і практично значущим. Водночас рейтинг міг би бути підсилений розкриттям чутливості його результатів до змін окремих критеріїв оцінювання, що сприяло б підвищенню репрезентативності та аналітичної глибини отриманих результатів.

3. Бажано було б провести апробацію результатів дисертації, які становлять наукову новизну, на кількох підприємствах.

Однак, вказані дискусійні положення не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи Єрмакова Максима Анатолійовича.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Єрмакова Максима Анатолійовича на тему «Механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю підприємства в контексті сталого розвитку» є завершеним, самостійно виконаним дослідженням на актуальну тему. Робота містить наукову новизну, має високий рівень теоретичного узагальнення та практичну цінність.

Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» (зі змінами); Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами й доповненнями від 19 травня 2023 р. № 502); Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами від 19 травня 2023 р. № 502).

Ураховуючи викладене, Єрмаков Максим Анатолійович, автор дисертації «Механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю підприємства в контексті сталого розвитку», заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 – Менеджмент.

Рецензент:

**кандидат економічних наук,
доцент, доцент кафедри менеджменту,
маркетингу та публічного адміністрування
Заклад вищої освіти» «Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая»**

Єгор БІРЮКОВ

Підпис Єгора БІРЮКОВА засвідчую

Ректор Закладу вищої освіти

**«Міжнародний науково-технічний
університет імені академіка Юрія Бугая»**

доктор економічних наук, професор

Вероніка ХУДОЛЕЙ

